

Motion till riksdagen 2019/20:3260

av **Kristina Yngwe m.fl. (C)**

Hållbara gröna näringar

Sammanfattning

Svenskt jordbruk står för god djuromsorg, säker mat, öppna landskap, miljöhänsyn och arbetstillfällen. Jordbruket spelar också en viktig roll i omställningen till ett hållbart samhälle. Svenskt jordbruk är bäst i världen när det exempelvis gäller låg antibiotikaresistens, liten förekomst av salmonella och god omsorg om djuren. För att vi ska kunna upprätthålla de här högre kraven i ett internationellt perspektiv måste svenskt jordbruk ha rätt förutsättningar.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Ett hållbart lantbruk.....	5
Kompetensförsörjning inom de gröna näringarna	8
Antibiotika	10
Sunda säkra livsmedel	10
Djurskydd	11
Trygghet för lantbrukare.....	12
Hästnäringen	13

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de gröna näringarnas kontakter med myndigheter underlättas genom ”en väg in” och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de gröna näringarnas kontakter med myndigheter underlättas genom ökad digitalisering av tillståndsprocesser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontinuerligt arbeta för att förenkla regler för små eller nystartade livsmedelsföretag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast och i samarbete med branschen se över handläggningen av jordbruksstöd i syfte att effektivisera processen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna om flexibla anställningsformer såsom visstidsanställning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna om arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordförvärvslagens skrivning om bolagsförbud behålls i dess nuvarande form och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ändringar i miljöbalken så att jordbruket inte bedöms som miljöfarlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att miljöersättningar ska styras mot resultat och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för riktade miljöersättningar i stället för generella stöd till specifika produktionsformer och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning kring skördeskadeförsäkringen med en statlig grundplåt tillsammans med försäkringsbranschen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverken för periodiseringsfonder så att dessa blir sjukpenninggrundade och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för åkermarken och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för åtgärder kring biotopskydd och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka arbetet för att minska fossilanvändningen i lantbruket och ersätta det fossila bränslet med förnybart och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta branschskolor och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta mobilitet mellan akademien och näringslivet och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i högre grad använda studie- och yrkesvägledarna som länk mellan skolan och arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att resurstilldelningen för Sveriges lantbruksuniversitet ska skapa förutsättningar för livslångt lärande, uppmuntra kurser på halvfart, distanskurser och relevanta sommarkurser av fördjupningskaraktär samt premiera kvalitet och arbetslivsanknytning och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till stärkt forskning och utveckling inom de gröna näringarna och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för ett globalt avtal för att hantera antibiotikaresistensen och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör införa effektivare kontroller och kraftigare sanktioner för djurskydd för länder som bryter mot regelverket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU:s forskningssatsningar på antibiotika ska öka och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till inrättandet av ett nytt innovationspris för ny antibiotika och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det i offentlig upphandling av livsmedel ställs krav på gott djurskydd och god miljöhänsyn och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla för lokala leverantörer och producenter att delta i den lokala offentliga upphandlingsprocessen av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s regelverk för bästföredatum ses över för att minska matsvinn och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rättssäkerheten och tillämpningen av djurskyddslagens regelverk ses över och stärks och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillämpningen av djurskyddslagen bör vara likvärdig runt om i landet och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna med att ha en organisation som sköter djurskyddskontrollerna i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU ska arbeta för bättre kontroller av transporter med levande djur, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att det införs en generell och stark djurskyddslagstiftning på EU-nivå för att höja det gemensamma djurskyddet till minst svensk nivå och tillkännager detta för regeringen.

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ta fram en strategi för djurfria försök, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur djursjukvården skulle kunna omfattas av konsumenttjänstlagen och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraftfulla åtgärder bör vidtas mot sabotage och hot mot gröna näringar och jakt genom ett totalstopp för offentliga medel till våldsbejakande organisationer och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättrad statistik bör föras kring brott mot bönder och andra djurhållande företagare genom att nya brottskoder införs och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen om olaga intrång och hemfridsbrott ska ses över och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för bättre statistik kring brott som begås mot bönder och andra djurhållande företagare, t.ex. genom införande av nya brottskoder och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagen om olaga intrång och hemfridsbrott i syfte att öka tryggheten för djurhållande företagare, deras anställda och familjer och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för skärpta straff för brott som begås i syfte att framkalla rädsla hos djurhållande företagare och anställda med anledning av deras yrkesval och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att polisens arbete med brott som begås i syfte att framkalla rädsla hos djurhållande företagare och anställda med anledning av deras yrkesval ska samordnas på nationell nivå och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att analysera den nya kamerabevakningslagens effekter på djurhållande företagens trygghet och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen tillsammans med näringen ska arbeta fram en handlingsplan för häst för att tillsammans stärka hästnäringen och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid implementeringen av konsumentköpsdirektivet säkerställa att handel med levande djur inte likställs med handel med döda ting och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hästnäringen likställs med övriga näringar och tillkännager detta för regeringen.

Ett hållbart lantbruk

En hållbar produktion av svensk mat och dryck betyder inte bara mätta magar och välsmakande måltider. Det är en försäkring mot kriser i en allt mer orolig omvärld. Det är en färdväg mot minskad klimatpåverkan. Och en investering i jobb och grön tillväxt. I dag är en lantbrukares myndighetskontakter många, regelverken snåriga och handläggningstiderna långa. Med modernisering och digitalisering av tillståndsprocesser, och

med förtydligade uppdrag till myndigheter, kan den administrativa bördan på böndernas axlar minska. Det arbete som bedrivits för att ge andra företag ”en väg in” till ansvariga myndigheter, bör vara lika självklart i förhållande till de gröna näringarna. Myndigheterna bör därför arbeta mot att digitalisera tillståndsprocesserna och underlätta för stöd-mottagarna med konceptet ”en väg in”.

Den nationella livsmedelsstrategin var ett viktigt steg för att öka svensk livsmedelsproduktion och stärka svenska livsmedelsföretag. Centerpartiet presenterade över 90 egna förslag för att stärka livsmedelskedjan i samband med livsmedelsstrategin. För att ta till vara Sveriges fulla potential som ett matland måste fokus vara på att skapa en innovativ, hållbar och lönsam livsmedelskedja. Alla företag i livsmedelskedjan, från lantbruk till besöksnäring, måste ha konkurrenskraftiga villkor. Utan starka och livskraftiga livsmedelsföretag kan visionen om en ökad livsmedelsproduktion aldrig nås. Sveriges möjlighet att profilera sig som ett matland och skapa ökade intäkter i livsmedelskedjan ligger också i att hitta och kommersialisera de affärsmöjligheter som finns, både i Sverige och i världen när det gäller hållbar och innovativ mat.

Ett steg i att förenkla företagandet inom livsmedelsbranschen är att kontinuerligt se över reglerna för små och nystartade företag. På så sätt är det möjligt snabbare identifiera och åtgärda brister som inte fungerar. Små livsmedelsföretag behöver också stöttning i form av rådgivning för att komma runt byråkratiska hinder kring att starta och utveckla sin verksamhet. Om konkurrenskraften och tillväxten ska öka i hela livsmedelskedjan behöver relevanta myndigheter arbeta för att den övergripande målsättningen med livsmedelsstrategin uppfylls.

Byråkrati och långa handläggningstider hämmar utvecklingskraften inom livsmedelskedjan. Många företagare upplever att det är krångligt att expandera sin verksamhet. Det beror bland annat på att det tar över sex månader att få ett ärende prövat. Handläggningen bör därför effektiviseras genom att en tidsgräns införs för när merparten av stöd ska betalas ut. Centerpartiet vill att handläggningen av jordbruksstöd skyndsamt och i samarbete med branschen ses över i syfte att effektivisera processen. Många som verkar inom de gröna näringarna är småföretagare med små marginaler och pressad likviditet. Det är därför avgörande att myndigheters agerande, exempelvis när det gäller stödutbetalningar, är förutsägbart. Mot bakgrund av detta ser Centerpartiet allvarligt på att Jordbruksverket misslyckats med att i tid betala ut de ersättningar som bönderna har rätt till.

Livsmedelsbranschen är i hög grad säsongbetonad. Skörd sker under korta men intensiva perioder, turisterna kommer under sommaren och förädlingsindustrierna går på högtryck när råvarorna är i säsong. Många livsmedelsrelaterade företag är därför beroende av tillfälligt anställd personal. Att slå vakt om flexibla arbetsformer som möjligheten att visstidsanställa och säsonganställa är därför viktigt för att säkerställa att företag kan anställa i den mån som behövs.

I samband med ägarskiftesproblematiken lyfts ibland jordförvärvslagen upp som ett hinder då det hindrar juridiska personer från att köpa mark från enskilda markägare. Centerpartiet känner dock en mycket stor oro över att en ändring i jordförvärvslagen skulle leda till svårigheter för exempelvis unga att hävda sig gentemot bolag vid köp av fastigheter. Vi ser därför inte ett behov av ändringar i jordförvärvslagen i de delar som skulle göra det möjligt för juridiska personer såsom större bolag att köpa mark. Förutom regelförenklingar krävs även att politiken väljer vilken väg man vill gå när det gäller lagstiftning och regelverk för svenska lantbrukare.

I dag räknas lantbruket som en miljöfarlig verksamhet och en mjölkbonde har samma krav som en miljöfarlig industri. Detta reglerar och hämmar till viss del utveckling

av matproduktionen i Sverige, bland annat på grund av de långa tillståndsprocesser som lantbrukaren ska genomgå. Därför vill Centerpartiet ändra utformningen av miljöbalken så att jordbruk inte ses som miljöfarlig verksamhet men också att tillståndsprocesser ska påskyndas. Det är viktigt att EU verkar för att jordbruket är så hållbart som möjligt och bidrar till att uppnå de 17 globala hållbarhetsmålen. Detta görs bäst via miljöersättningar och djurvälståndersättningar där lantbruksföretagaren kan välja åtgärder som passar på den egna gården. Oavsett produktionsform har alla gårdar sina hållbarhetsutmaningar att arbeta med. Att i högre grad låta varje gård välja sina åtgärder snarare än att ge generella miljöstöd riktade till vissa produktionsformer tror Centerpartiet skulle ge högre utväxling när det gäller faktisk miljönytta. Kan åtgärderna även i högre grad kopplas till faktiskt miljöresultat skulle miljöersättningarna ge ännu högre utväxling än i dag. Det skulle göra att ekosystemtjänster och miljöåtgärder skulle kunna bli en affärsmöjlighet för lantbruksföretagare i särskilt känsliga områden.

Klimatförändringarna innebär stora risker för Sverige. Torka och översvämningar betyder stora produktionsbortfall för bönderna. Därför vill vi se mer av klimatinvesteringar i lantbruket. Det behövs kraftfulla och långsiktiga åtgärder, exempelvis när det gäller vattentillgången, för att säkra och öka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion. Naturkatastrofer medför kännbara ekonomiska förluster för skogsägare, privatpersoner, näringsidkare och kommuner. Sverige har idag inte något regelverk för ekonomisk ersättning när katastrofsituationer väl har inträffat. Istället beslutar regeringen från fall till fall om extra stöd ska utgå. En nationell krisfond skulle skapa bättre förutsättningar för ett mer förutsebart ersättningssystem som gynnar personer, näringsidkare och kommuner som drabbats extra hårt av naturkatastrofer. Det minskar också risken för att statens budget belastas med oförutsedda utgifter. Det skulle dessutom möjliggöra snabbare utbetalningar – vilket kan vara helt centralt för de som drabbats. Centerpartiet vill därför se över förutsättningarna för att etablera en nationell krisfond och ett särskilt ersättningssystem för personer, näringsidkare och kommuner som drabbats särskilt hårt av en kris. Vi vill också att det tillsätts en utredning om hur skörde-skadeförsäkringen skulle kunna utformas tillsammans med en statlig grundplåt och försäkringsbranschen.

Periodiseringsfonder är ett verktyg för företagaren att jämna ut inkomster mellan bra år och sämre år. Detta är relevant inte minst i lantbruket där skillnaderna mellan åren kan vara stora på grund av väderförhållanden och volatila priser. Skatt betalas inte när vinsterna fonderas utan dras när de tas upp i deklarationen. När de fonderade vinsterna tas upp i deklarationen räknas de dock inte som sjukpenninggrundande, vilket är mycket problematiskt för företagare som drabbas av sjukdom eller skada. För Centerpartiet är det viktigt att lantbrukares arbetsvillkor vägs in i utformningen av sjukpenninggrundande inkomst.

Åkermarken är en ovärderlig resurs för Sverige. Tyvärr ser vi att värdefull åkermark exploateras för byggnation av bostäder, industrier och infrastruktur. Givetvis kommer byggnation på åkermark behöva ske även i framtiden, men bland annat Jordbruksverket pekar i rapporter på att åkermarkens långsiktiga värden ofta får stå tillbaka mot mer kortsiktiga ekonomiska värden. För att åkermarken ska bevaras och exploateringen ska minska så måste skyddet av åkermarken stärkas. Det kan handla om att kraven på beslutsunderlag stärkas och definitionen och motiveringen av vad som utgör ett väsentligt samhällsintresse måste tydliggöras, därför bör regeringen tillsätta en utredning som tittar på hur kommuner definierar väsentligt samhällsintresse och vilka eventuella förändringar och förtydliganden som behöver göras för att tillämpningen ska fungera.

Dessutom bör regeringen ge Länsstyrelsen i några utvalda län i uppdrag att med stöd av berörda myndigheter såsom Trafikverket, Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Boverket kraftsamla med kommuner och andra aktörer för att hitta fungerande metoder för att långsiktigt bevara den värdefulla åkermarken.

I många delar av landet hindras ett rationellt brukande av biotopskydd i olika former, t ex stengårdsgårdar eller diken. Givetvis är det viktigt att värna viktiga biotoper, men samtidigt så kan ett alltför stelbent agerande kring dessa biotopskydd leda till att lantbruk läggs ner, vilket kan få till följd att markerna växer igen och annan viktig biologisk mångfald förloras. Under alliansregeringen gjordes åtgärder för att möjliggöra dispens, men detta har inte slagit så väl ut och många lantbrukare beskriver att det fortfarande är svårt att få dispens från biotopskyddet. Därför borde regeringen se över tillämpningen av regelverket, och även vidta åtgärder för att göra det lättare för lantbrukare att få dispens för att kunna fortsätta driva sitt lantbruk på ett rationellt sätt. Det kan handla om kompensatoriska åtgärder som att flytta ett dike, eller att på annat sätt kombinera ett rationellt brukande genom åtgärder för biologisk mångfald någon annanstans på brukningsenheten.

Den svenska modellen att gynna förnybara drivmedel framför fossila går emot EU:s regler om fri konkurrens. Därför har Sverige de senaste åren begärt undantag för att kunna befria klimateffektiva biodrivmedel från koldioxidskatt. Ska Sverige ha en möjlighet att bli fossilfritt behöver vi fortsättningsvis kunna utveckla marknaden för hållbara och klimatsmarta biodrivmedel. Centerpartiet vill därför att Sverige verkar för att den svenska modellen med koldioxidskattebefrielse för hållbara biodrivmedel fortsatt ska vara möjlig. Centerpartiet anser att beskattning av förnybar energi ska baseras på innehåll av fossilt kol, inte som normen i EU-lagstiftning är idag: att beskattning för biodrivmedel utgår från den beskattning som är aktuell för det fossila energislag som biodrivmedlet ersätter.

För att lantbruket ska bli mer motståndskraftigt behöver beroendet av fossila bränslen minska. Centerpartiet vill därför ersätta det fossila bränslet med förnybart. Beroendet av olja och fossila bränslen gör svensk livsmedelsproduktion extra känsligt för bland annat globala kriser och krig. Centerpartiet fick i januariavtalet igenom en punkt om att insatser som stödjer utvecklingen mot ett fossilberoende ska genomföras. Ett sätt att nå en grön omställning inom lantbruket är att utforma regler så att de ger mer långsiktigt hållbara och stabila villkor för biodrivmedel. Då omställningen av arbetsmaskiner går långsamt finns det ett stort behov av drivmedel som fungerar i dagens motorer. För Centerpartiet blir det därför viktigt att skapa en produktion och efterfrågan av förnybara drivmedel i Sverige.

Kompetensförsörjning inom de gröna näringarna

Företag genom hela kedjan påpekar ett skriande behov av personal med rätt kunskaper och kompetenser. Att kunna rekrytera och behålla personal med rätt kompetens är därför avgörande för att svensk livsmedelsproduktion ska kunna öka. Hälften av de svenska livsmedelsföretagen anger att det är svårt att hitta anställda med rätt utbildning. Även många lantbruksföretag vittnar om att det är svårt att hitta rätt kompetens, och många som går naturbruksgymnasieutbildningar får mycket snabbt jobb efter studenten. Centerpartiet vill att svensk livsmedelsproduktion ska vara en attraktiv bransch att vara verksam inom och kompetensförsörjning måste därför vara ett prioriterat område under de kommande åren.

Yrkes- och lärlingsutbildningar är viktiga för tillväxten, inte minst för de små och medelstora företagen. För att svara på arbetsmarknadens efterfrågan på duktigt yrkesfolk måste yrkeshögskoleutbildningarna byggas ut ytterligare och gymnasiets yrkes- och lärlingsutbildningar utökas och breddas. Lärlingssystemet måste även kunna erbjudas vuxna, och de som redan har gymnasieexamen eller akademisk examen ska kunna byta karriär och bli lärling.

För att kunna tillgodose vissa smala branschers skriande behov av kompetent arbetskraft vill Centerpartiet se över möjligheterna att inrätta branschskolor. De ska utformas i nära samverkan med arbetsmarknaden och samla olika yrkesutbildningar under ett och samma tak. Eleven skulle tillbringa delar av utbildningen på branschskolan, övrig tid på praktikplats och på den lokala skola där grundutbildningen genomförs.

Forskning och näringsliv bör i större utsträckning integreras och bli mer verklighetsnära. I USA har man under de senaste 40 åren analyserat de 100 viktigaste innovationerna varje år, och endast 6 procent av de viktigaste innovationerna står akademien för. I stället var små forskningsintensiva företag samt enskilda uppfinnare och företagare en allt viktigare källa till innovationer. Det ska därför vara lättare och mer förtjänstfullt att gå från forskningsvärlden till näringslivet och vice versa.

Studie- och yrkesvägledarna fyller en stor och viktig roll. De bör i högre grad vara en länk mellan skola och arbetsliv. Studie- och yrkesvägledarna ska inte bara hjälpa elever att välja språk och gymnasieskola utan vara integrerade i hela skolans verksamhet. Entreprenörskap, företagande och praktik måste bli en röd tråd i skolans alla år, inte bara som en liten begränsad del i vissa årskurser. På så sätt kan kunskap om möjligheter i livsmedelsbranschen byggas hos barn och ungdomar redan tidigt, och öka attraktiviteten. Detta bör göras i nära samverkan med det lokala näringslivet och ytterligare aktörer.

I dag söker allt färre ungdomar till naturbruksgymnasiet. En anledning är att allt fler högskolor efterfrågar särskild behörighet. Det finns i dag möjlighet att lägga till kurser men det kan ibland vara schematekniskt svårt då kurser krockar. Genom fler utgångar på naturbruksgymnasiet som stärkt yrkeskompetens, allmän högskolebehörighet eller särskild behörighet kan naturbruksgymnasiet tilltala fler.

Utbildning berikar både samhälle och individer. Det är avgörande för att klara kompetensförsörjningen och stärka svensk konkurrenskraft. För de gröna näringarna spelar Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) en särskilt viktig roll. Det är viktigt att så väl grundutbildning som livslångt lärande är tillgängligt och att det finns en nära koppling mellan den högre utbildningen och omgivande samhälle inom de gröna näringarna. Den nya tekniken och digitaliseringen öppnar också upp för fler distansutbildningar som gör högre utbildning tillgänglig för fler, oavsett geografi. Utbildningsformer som skapar bättre förutsättningar för livslångt lärande bör också gynnas i resurstilldelningen. Exempelvis bör relevanta sommarkurser av fördjupningskaraktär, distanskurser och kurser på halvfart uppmuntras. Centerpartiet vill ha ett resursfördelningssystem där kvalitet och arbetslivsanknytning premieras.

Centerpartiet anser även att det är viktigt att stärka forskningen inom de gröna näringarna. I jämförelse med andra länder leder bara en liten del av forskningen som sker i Sverige till innovationer och samhällsnytta. Den digitala revolution med ny teknik och artificiell intelligens som pågår i världen kan skapa nya möjligheter inom lantbruket. Idag är lantbruksbranschen den minst digitaliserade branschen, så potentialen är stor. Nya tekniska lösningar och plattformar förändrar arbetssättet som vi idag känner till det. Det kan öka avkastningen och minska behovet av insatsvaror så som diesel, växtskyddsmedel och arbetstid för företagarna. De tekniska data som idag finns tillgängliga kan

även automatisera myndighetsutövning och stödutbetalningar. Centerpartiet anser därför att det är viktigt att stärka forskning och utveckling inom de gröna näringarna. Det kan till exempel handla om digital myndighetsutövning och testbäddar för digitalt lantbruk. Att stärka forsknings- och innovationsklimatet för de gröna näringarna stärker svensk konkurrenskraft.

Antibiotika

Antibiotikaresistens är ett av de största globala hoten mot vår hälsa. Många år av hög användning av antibiotika i såväl sjukvård som djuruppfödning har lett till en situation där antibiotikan är på väg att förlora sin effekt. Det grundläggande problemet är att antibiotika förskrivs alltför generöst, inte minst inom djurhållningen. Resistenta bakterier kan spridas mellan människor och djur för att sedan spridas i miljön eller via livsmedel. Med ökad resistens kan det bli svårare eller omöjligt att behandla sjukdomar som vi idag tar för givet att vi lätt ska kunna bli av med.

För att motarbeta utvecklingen av antibiotikaresistens och spridning av resistenta bakterier krävs arbete på flera nivåer: lokalt, nationellt, inom EU, och globalt, och engagemang och samverkan krävs från flertalet aktörer i samhället. Eftersom antibiotikaresistens sprids mellan människor och djur krävs insatser inom sjukvården såväl som inom djurhållningen. Sverige behöver arbeta på ett globalt plan för att motverka antibiotikaresistens.

Sverige behöver också verka för en bättre djurskyddslag som omfattar alla EU:s medlemsstater. Samtidigt behövs det mer kontroller som säkerställer att djurskyddsreglerna efterlevs inom EU. Att bryta mot djurskyddsreglerna borde få konsekvenser i form av kraftigare sanktioner anser Centerpartiet.

Utvecklingen av ny antibiotika har saktat ned avsevärt senaste 20 åren. Bara en av 16 antibiotika från den tidiga forskningen når klinisk användning. För att kunna möta utmaningarna med den ökade antibiotikaresistensen och utbredningen av multiresistenta bakterier krävs att ny antibiotika utvecklas. Forskningen hindras dels av att det är komplicerat att utveckla ny antibiotika, dels av att läkemedelsbolagen har svårt att skapa lönsamhet i sådan forskning. Fram till 2050 väntas uppskattningsvis minst 15 nya antibiotikapreparat behövas. För att nå det målet krävs både mer grundforskning och mer incitament för att forskningen ska bli till ett preparat på marknaden. Därför behöver EU satsa mer på forskning kring antibiotika. Ett annat sätt att främja innovativa lösningar för att utveckla ny antibiotika är att inrätta ett nytt innovationspris för antibiotika. Det skulle uppmuntra fler till att vilja forska på ny antibiotika.

Sunda säkra livsmedel

Sverige tillhör en liten skara länder i världen som har högst djurskydd. Vi ligger långt över hur det ser ut i övriga länder i EU. Vi ställer höga krav på våra lantbrukare, vilket också ger resultat. Vi har också Europas friskaste djur och använder i särklass minst antibiotika till djur i EU. Våra kor får gå ute och beta på sommaren och grisar får röra sig fritt. Det goda djurskyddet lönar sig. Men när lagstiftare ställer krav på producenterna att hålla en hög nivå sett till kvalitet, djurvälstånd och dylikt måste även det avspeglas i upphandlingsledet. För att ytterligare stärka de svenska producenternas möjligheter att leverera mat till det offentliga vill vi att kraven vid offentlig upphandling ska främja

miljöhänsyn och djurskyddsregler motsvarande svensk nivå. Detta är inte enbart en fråga om att värna det svenska lantbruket utan att se till mervärdena bakom: arbetstillfällena som skapas, spårbarhet i livsmedelskedjan samt vetenskap om låg risk för utveckling av antibiotikaresistens eller fynd av andra ämnen. Det är inte bara en fråga om djurskydd utan även en fråga om folkhälsa och möjligheten att fortfarande bota sjukdomar med antibiotika i framtiden.

Centerpartiet vill att det offentliga ska ta ett större ansvar för att minska antibiotikaanvändningen vid produktionen av det kött de köper till offentliga kök och få stöd för att ställa krav på ansvarsfull antibiotikaanvändning vid upphandling av kött. Ursprung på produkter är enligt konsumenterna en viktig faktor i valet av mat. Det är också ett sätt för att stärka det svenska jordbrukets konkurrenskraft. På nationell nivå bör principen vara frivilliga märkningar, men i det offentliga köket och på restauranger bör köttets ursprung synliggöras.

Vid offentlig upphandling bör varor från lokala leverantörer och producenter i högre utsträckning främjas. Att använda lokala råvaror är gynnsamt för arbetstillfällena i bygderna och skapar möjligheter för besök till den lokala gården för att öka förståelsen för och kunskapen om livsmedelsproduktionen. Främjandet kan ske genom att ansvarig myndighet tillhandahåller information om upphandlingsförfarandet eller vilka krav som förenklar för producenter att vinna upphandlingsprocesser.

En bidragande faktor till matsvinnet anser Centerpartiet är den missvisande bästföremärkningen på produkter. En bästföremärkning kan uppfattas som att livsmedlet blir oätligt efter det passerade datumet trots att så oftast inte är fallet. Medvetenheten behöver öka hos konsumenterna om livsmedels hållbarhet och samtidigt kan en förändring av märkningen till ”minst hållbar till” öka förståelsen för att livsmedlet håller sig ytterligare en tid efter att datumet passerats. På vissa livsmedelsgrupper kan det vara befogat att överväga att ta bort märkningen, såsom matprodukter med lång hållbarhet som pasta och kaffe.

Djurskydd

Svenska livsmedelsproducenter är världsledande på djurhälsa, har en restriktiv användning av antibiotika i djurhållningen och producerar mat på ett klimatsmart och miljövänligt sätt. Vi ser dock att svenska lantbrukare inte alltid kan ta betalt för det mervärde som exempelvis betande djur ger upphov till i form av öppna landskap och stärkt biologisk mångfald. För att svenska lantbrukares konkurrenskraft ska kunna stärkas bör därför politiken minska regelbördan.

Det finns flera aspekter kring djurskyddslagen som behöver ses över och förbättras. Det händer att djurägare blir felaktigt bemötta vid kontroller och ibland blir djurskyddskontrollanter utsatta för hot och våld vid besök. Inget av detta är acceptabelt. Därför vill Centerpartiet att tillämpningen av djurskyddslagen ses över samtidigt som rättssäkerheten upprätthålls vid djurskyddskontroller.

Många animalieproducenter i Sverige uppger att man känner en stor oro i kontakten med länsstyrelsens djurskyddskontroller. Förutom att enskilda tjänstemän har stor påverkan på enskilda företag, så finns det också stora variationer mellan länen i bedömningar vid kontroller. Med ett mer målstyrt regelverk så blir det än viktigare med kontrollanter som har kunskap och erfarenhet av lantbrukets djur för att kunna göra kloka avvägningar, där både djurägare och kontrollant kan känna ömsesidig respekt och trygghet. Regeringen bör därför titta på fördelar och nackdelar med att samla djurskydds-

kontrollen i en egen organisation för att säkerställa rättssäkra och likvärdiga kontroller i hela landet. För att det ska bli en objektiv bedömning av djurförbud eller näringsförbud är det bäst att tingsrätten tar beslut om detta. Genom att flytta besluten från tillsynsmyndigheten blir bedömningen mer opartisk.

Sverige har hårda krav och tillsyn när det gäller djurtransporter, och detta är vi stolta över. Det har dock uppdragats flera fall av ovärdiga transporter av levande djur inom EU. Trots att det finns regler kring djurskydd i EU, efterföljs dessa inte av alla medlemsstater. Kontrollen av hur medlemsstater efterlever EU-regelverket kring djurskydd bör därför förbättras eftersom alla skärpningar av regelverket blir tandlösa om inte efterlevnaden säkerställs. Även om det svenska djurskyddet är betydligt bättre än i resten av EU så finns det fler förbättringar som kan göras. Svensk Fågel har framgångsrikt arbetat fram ett djurväl-färdsprogram som har lyft branschen. Centerpartiet vill se fler djurväl-färdsprogram där bland annat branschorganisationer, slakterier, handelskedjor och producenter arbetar tillsammans. Det finns flera aspekter kring djurskyddslagen som behöver ses över och förbättras. Det händer att djurägare blir felaktigt bemötta vid kontroller och ibland blir djurskyddskontrollanter utsatta för hot och våld vid besök. Inget av detta är acceptabelt. Därför vill Centerpartiet att tillämpningen av djurskyddslagen ses över samtidigt som rättssäkerheten upprätthålls vid djurskyddskontroller. För att följa upp tillämpningen av djurskyddslagen vill Centerpartiet att Jordbruksverket får bemyndigande att utföra revision på länsstyrelsernas arbete med djurskyddskontroller. För att det ska bli en objektiv bedömning av djurförbud eller näringsförbud är det bäst att tingsrätten tar beslut om detta. Genom att flytta besluten från tillsynsmyndigheten blir bedömningen mer opartisk.

För att konkurrenskraften för de gröna näringarna ska bli bättre behövs rimliga spelregler inom Europa. Därför bör målet vara en gemensam generell djurskyddslagstiftning på EU-nivå som ser till så att det EU-gemensamma djurskyddet lyfts till minst svensk nivå. Det gör också att alla konsumenter kan lita på den mat vi konsumerar.

Centerpartiet vill begränsa djurförsöken genom att ta fram en nationell strategi för djurfria försök. Smink och rengöringsprodukter ska testas på andra sätt än med djurförsök. Centerpartiet vill främst ha ett gemensamt EU-beslut som helt förbjuder att rengöringsprodukter testas på djur.

De senaste åren har kostnaderna för djursjukvård ökat samtidigt som andelen försäkrade husdjur i Sverige är den högsta i EU. Det har även uppmärksammats att veterinärer inte går under konsumentköplagen och kan bestämma prissättningen, vilket gör att djurvården kan bli kostsam för djurägaren. För att motverka orimligt höga veterinärkostnader vill Centerpartiet se en utredning som undersöker hur djursjukvården skulle kunna omfattas av konsumenttjänstlagen. Utredningen ska också kartlägga hur regleringen av kostnader inom djursjukvården har förändrats över tid och hur försäkringarna har påverkats.

Trygghet för lantbrukare

Rapporterna om hot och trakasserier mot lantbrukare är oroande och är ett problem inte bara för svenska lantbrukare och svensk livsmedelsproduktion utan riskerar också i förlängningen att skada tilltron till rättsstaten och vår demokrati. Tryggheten för de människor som är verksamma inom de gröna näringarna måste tas på allvar. Det behövs kraftfulla insatser mot denna typ av våldsbejakande rörelser. Centerpartiet vill bland annat att offentliga medel till våldsbejakande organisationer stoppas, vi vill se bättre statistik

kring brott som begås mot bönder och andra djurhållande företagare, till exempel genom nya brottskoder, samt se över lagen om olaga intrång och hemfridsbrott.

Det är tydligt att det behövs en översyn av lagstiftningen som berör frågan om trakasserier mot svenska bönder. De brott som begås mot lantbrukare är av många olika arter, från skadegörelse till olaga hot och misshandel. Det som håller dem samman är motivet, och det är i det här sammanhanget inte görligt att införa en ny brottsrubricering som tar sikte på just detta.

Problemet med brott som begås mot djurhållande företagare och deras anställda har de senaste åren eskalerat. Från att främst ha drabbat pälsdjursuppfödare omfattar trakasserier idag alla djurproducerande verksamheter inom lantbruket, ridskolor, pälsnäringen, forskningsanläggningar, myndigheter, eftersöksjägare med flera. Enligt en undersökning från Landja Marknadsanalys känner var fjärde lantbruksföretagare oro över att utsättas för hot och trakasserier av militanta djurrättsaktivister. För att kunna bevaka utvecklingen när det gäller den här typen av brottslighet är det viktigt att få tillgång till pålitlig statistik. En ny brottskod är ett alternativ för att uppnå detta, men kriminologer och andra som arbetar med statistik kring brott och det är därför lämpligare att de beslutar hur detaljerna kring statistiken ska se ut för att denna ska vara översiktlig och fungera på lång sikt.

Lagen är idag otydlig när det gäller trakasserier som sker på privat mark, såsom till exempel en bondgård, något som i dagsläget utnyttjas av djurrättsaktivister. Att hota företagare som arbetar med laglig verksamhet är helt oacceptabelt. Ska de gröna näringarna kunna fortsätta att producera livsmedel av hög kvalitet behöver vi se till att öka tryggheten för dessa verksamheter. Ny lagstiftning behövs för att skydda djurhållare eller livsmedelsproducenter och deras familj mot trakasserier. Tryggheten för företagare på landsbygden måste öka samtidigt som vi värnar allemansrätten.

Brott som begås i syfte att framkalla rädsla hos djurhållande företagare och anställda med anledning av deras yrkesval skapar stor oro inom en hel bransch och riskerar dessutom i förlängningen bland annat vår framtida livsmedelsförsörjning, det fria företaget och vår demokrati. Det är av största vikt att de som begår den typen av brott får ett kännbart straff och Centerpartiet driver frågan om hårdare straff.

Sedan polisens omorganisation 2015 finns det ökade möjligheter att samordna arbetet mot brott som begås mot djurhållande företagare och deras anställda. Precis som att det är viktigt att få tydlig statistik när det gäller sådana brott är det viktigt att polisen i högre grad jobbar nationellt för att utreda dem. Detta behöver ske i högre grad, till exempel genom att det införs grupper inom polisen som enbart arbetar med dessa brott.

Ökade möjligheter till kameraövervakning för djurhållande företagare är något som Centerpartiet står bakom. Dock trädde en ny kamerabevakningslag i kraft 2018 vilken innebär att kravet på tillstånd begränsas till myndigheter och vissa andra som utför uppgifter av allmänt intresse. Möjligheterna för djurhållande företagare att installera övervakningskameror på egen mark har därmed underlättats markant. Partistyrelsen instämmer i den oro som motionen ger uttryck för, men vill samtidigt understryka att vi ännu inte sett vilka effekter den nya lagen fått för djurhållande företagares trygghetssituation. En konsekvensanalys av lagens effekter på djurhållande företagares trygghet vore önskvärt för att se om ytterligare lagstiftning behövs.

Hästnäringen

Hästnäringen har under de senaste årtiondena blivit allt viktigare för våra öppna landskap. Hästen spelar en stor roll för både företagande inom de gröna näringarna och rekreation, där båda delarna är viktiga för det svenska samhället. Sveriges hästföretagande är den femte största produktionsgrenen inom de gröna näringarna. Hästen som fritidssysselsättning utgör en viktig mötesplats och koppling mellan stad och land. Den svenska hästuppfödningen står för både ett öppet landskap och företagande som är kopplat till hästnäringen, vilket möjliggör att människor kan utöva sport, erbjudas friskvård och ta del av upplevelsebaserade aktiviteter. Det finns dock en problematik i att hästnäringen idag inte har samma acceptans som andra gröna näringar. Hästen likställs inte med andra djur inom lantbruket, vilket visar sig i regler och myndighetstolkningar där hästen särbehandlas. Särbehandlingen bromsar utvecklingen av jordbruket och utgör därmed ett hinder för tillväxten av företagandet inom de gröna näringarna. Centerpartiet menar att detta måste förändras genom reformer i regelverk och en generell översyn av branschens villkor. För att skapa en effektiv lagstiftning anpassad till dagens behov menar Centerpartiet att regeringen tillsammans med hästnäringen ska arbeta fram en handlingsplan för häst. Handlingsplanen ska syfta till att stärka hästnäringen.

Vidare behövs en översyn av djurskyddslagen och djurskyddsförordningen när det gäller bland annat förprovning av djurstallar. Centerpartiet vill också se över regelverket för tillstånd för hästhållning, ett extra regelverk som idag tillämpas för hästhållning som sker yrkesmässigt eller i större omfattning. Målet ska vara ett målstyrt och flexibelt regelverk för att ge utrymme för utvecklat hästföretagande.

Centerpartiet har framgångsrikt drivit frågan att ändra lagstiftningen kring att undanta levande djur från konsumentlagstiftningen. Våren 2017 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen gällande levande djur i konsumentköplagstiftningen. Regelverket för reklamation i dag är detsamma för en brödrost eller hårtork som för en häst eller hund. Vid reklamation ligger i dag ansvaret på säljaren att bevisa att djuret inte led av dolda fel vid försäljningstillfället, vilket för säljaren kan få mycket kostsamma och jobbiga konsekvenser. Detta utgör i dag en hämsko inte minst för hästnäringen, som är en viktig näring för Sverige. Regeringen fick därför i uppdrag att arbeta för att reglerna vid köp av levande djur ska förändras så att de blir mer ändamålsenliga. För närvarande ser EU över konsumentköplagen och Centerpartiet vill att regeringen vid implementeringen av konsumentköpsdirektivet säkerställer att handel med levande djur inte likställs med handel med döda ting.

Det finns en otydlighet kring när undantaget på bygglov gäller. Många hästföretagare upplever att det är en otydlig regel med stort tolkningsutrymme. Konsekvensen blir tjänstemän som bedömer olika kring undantag för bygglov enligt plan- och bygglagen (PBL). Centerpartiet vill därför se ett förtydligande av undantag för bygglov enligt PBL så att bestämmelsen kan anpassas till en mängd olika näringsverksamheter inom jordbruk. Vi ser också ett behov av att förenkla möjligheten att överklaga kommunala beslut kring undantag från bygglov.

Jordbruket har idag undantag från strandskyddet men hästföretagen särbehandlas. Byggnader, anläggningar och anordningar som behövs för jordbruket, fisket, skogsbruket eller renskötseln och för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet är idag undantagna från strandskyddsbestämmelserna. Beklagligt nog gäller inte dessa regler för hästnäringen, vilket innebär problem vid bland annat stängsling och betesmarker nära vatten. Det är möjligt att få dispens, men detta är mycket svårt då lagen

endast tillåter ett fåtal särskilda skäl för undantagstillstånd. Centerpartiet föreslår därför att undantagen bör omfatta hästnäringen precis som andra areella näringar.

Hästföretagare behandlas ofta hårdare än andra verksamheter när det gäller kontakten med myndigheter. Skatteverket har i flera fall nekat hästföretagare sin näringsverksamhet med motiveringen att det inte går att skilja på vad som är hobby eller näringsverksamhet. I flera ärenden faller det på om det finns en tydlig affärsplan eller ej. Centerpartiet menar att det är viktigt att hästnäringen likställs med andra näringar. Skatteverket behöver därför se över handläggningen så att det blir en rättssäker bedömning för alla näringsverksamheter.

Kristina Yngwe (C)

Ulrika Heie (C)

Rickard Nordin (C)

Mikael Larsson (C)

Magnus Ek (C)

Anders Åkesson (C)

Ola Johansson (C)